

Miljö- och energidepartementet

Naturvårdsverket
106 48 Stockholm

Uppdrag om giftfria och resurseffektiva kretslopp

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Naturvårdsverket att som en del av handlingsplanen för en giftfri vardag bidra till arbetet med farliga ämnen i ett livscykelperspektiv. Verket ska därför intensifiera arbetet med att identifiera och genomföra åtgärder för att på ett kostnadseffektivt sätt ytterligare stimulera en mer resurseffektiv avfallshantering som främjar ökad materialåtervinning och avfallsförebyggande åtgärder inklusive att minska risker med farliga ämnen och utfasning av särskilt farliga ämnen ur kretsloppet. Uppdraget syftar till att förstärka verkets insatser på avfallsområdet utöver redan pågående arbete för att bidra till minskad uppkomst av avfall samt för att främja en resurseffektiv och miljömässig avfallshantering. Uppdraget bör också tjäna som underlag för revidering av EU:s avfalls- och kemikalielagstiftning i syfte att uppnå målen i det sjunde miljöhandlingsprogrammet. I uppdraget ska bl.a. följande insatser ingå:

- a. Kartlägga vilka avfallsströmmar som bör hanteras på särskilt sätt p.g.a. innehåll av särskilt farliga ämnen och risk för exponering samt vid behov föreslå åtgärder avseende ny behandlingsteknik för att säkerställa giftfria kretslopp.
- b. Göra en noggrann analys av hur avfalls- och kemikalielagstiftningen i praktiken tillämpas för återvunna material, både vad gäller EU:s kemikalielagstiftning Reach samt förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP) och när avfall upphör att vara avfall i enlighet med avfallslagstiftningen samt föreslå förändringar i EU:s regelverk.
- c. Stärka tillsynsvägledningen avseende avfallshanteringen särskilt med avseende på att minska risker med farliga ämnen och utfasning av särskilt farliga ämnen.

Bakgrund

Satsningen på en handlingsplan för Giftfri vardag påbörjades 2010. Handlingsplanen för en giftfri vardag 2011–2014 har varit ett viktigt verktyg för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Handlingsplanen har fokus på kemikalier som människor, främst barn och unga, kommer i kontakt med i sin vardag.

I juni 2013 beslutades om ett antal nya etappmål för att uppnå framför allt miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Ett av dessa etappmål handlar om giftfria och resurseffektiva kretslopp.

I november 2013 beslutades om en strategi för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö. Strategin består av de tidigare beslutade åtta etappmålen om farliga ämnen, de insatser som behövs för att nå etappmålen samt insatser som i övrigt behövs för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö eller generationsmålet. Bland annat omfattas insatser om att minska kemikalieriskerna för barn, att tillämpa och stärka befintliga kemikalierregelverk, att avgifta kretsloppen och att minska riskerna med läkemedelsubstanser i miljön. Fokus ligger på insatser på EU-nivå. Insatser på global nivå är fortsatt högt prioriterat och strategiska nationella insatser är viktiga komplement till arbetet inom EU.

Avfallshanteringen syftar till att omhänderta avfallet på ett långsiktigt hållbart sätt så att hälso- och miljöpåverkan kan minimeras och att avfallet kan utnyttjas som en resurs igen istället för att använda jungfruliga resurser. Det finns också mycket att vinna på att minska mängden farliga ämnen i avfallet. Ett renare avfall underlättar återvinning och minskar risken för exponering av farliga ämnen från återvunnet material.

I dag saknas ofta kunskap om farliga ämnen i produkter och hur de beter sig genom produkternas livscykel, d.v.s. i vilken utsträckning de finns kvar i produkterna när de blir till avfall eller om de har omvandlats eller migrerat från materialet i produkterna. Vi vet inte heller alltid hur de farliga ämnena reagerar i en materialåtervinningsprocess. Vidare är dagens avfallslagstiftning både nationellt och inom EU utformad utan att beakta dessa aspekter i tillräcklig utsträckning. Exempelvis tar dagens återvinningsmål inte tillräcklig hänsyn till miljö- eller hälsoaspekter som kan uppstå då avfall som innehåller farliga ämnen materialåtervinns.

Syftet med etappmålet för giftfria och resurseffektiva kretslopp är att användningen av återvunna material ska vara säker ur hälso- och miljösynpunkt genom att minska risker med farliga ämnen och att återcirkulation av särskilt farliga ämnen så långt som möjligt undviks samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. I kemikaliepropositionen som beslutades i november 2013 konstaterade regeringen att det kommer att behövas ett fortsatt analys- och utredningsarbete för att bygga upp kunskapsbasen före ett svenskt bidrag till den EU-strategi om giftfria

materialkretslopp som ska utarbetas av kommissionen till 2018. Mot bakgrund av detta konstaterar regeringen i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1) att handlingsplanen framöver även ska omfatta de farliga ämnena i ett livscykelperspektiv, och inte bara i produktions- och användningsfas.

Vidare konstaterar regeringen att ett regeringsuppdrag om handlingsplanen för en giftfri vardag ska ges till Kemikalieinspektionen m.fl. berörda myndigheter för att förtydliga vilka utgångspunkter som ska gälla och vilka områden som ska prioriteras under perioden 2015–2020. Uppdraget bör tydliggöra i vilka fall Sverige kan tänkas gå före med nationell lagstiftning mot farliga kemikalier och att skolor och förskolor ska vara fria från gifter. Handlingsplanen bör, med bibehållet fokus på en giftfri vardag, även omfatta att minska exponering för farliga ämnen från återvunnet material för att bidra till att uppnå etappmålet om giftfria och resurseffektiva kretslopp. Vidare konstaterade regeringen att ett särskilt regeringsuppdrag parallellt ska utformas till Naturvårdsverket för att utreda åtgärder för att bidra till att minska spridningen av farliga ämnen i kretsloppet samtidigt som materialåtervinningen av avfall ska öka.

Genomförande och redovisning av uppdraget

Naturvårdsverket ska genomföra uppdraget i samverkan med Kemikalieinspektionen. Under uppdraget ska Naturvårdsverket ha dialog även med övriga berörda instanser och aktörer. Vidare ska verket ha regelbundna avstämningar med Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet).

I de delar Naturvårdsverket föreslår författningsändringar ska fullständiga författningsförslag redovisas. Konsekvenserna av de förslag som lämnas ska analyseras och redovisas i en konsekvensutredning. Förordningen (2007:1244) om konsekvensutredningen vid regelgivning ska då tillämpas. I det fall förslagen har statsfinansiella konsekvenser ska Naturvårdsverket föreslå en finansiering.

Uppdraget avseende a och b ska redovisas senast den 1 december 2016 till Regeringskansliet (Miljö- och energidepartementet).

På regeringens vägnar

Åsa Romson

Charlotta Broman

Kopia till

Kemikalieinspektionen